

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus Humanis. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Art. 1. Vtrum debeant esse septem Sacramenta Ecclesia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

ARTICVLVS IX.

Utrum fides Ministri sit de necessitate Sacramenti?

24
Sententia
Hæretica
affirmat.

Primus qui docuit fidem necessariam ad Sacramenti perfectionem, videtur fuisse Agrippinus Carthaginensis Episcopus ante tempora Cypriani; quem secutus est postea Cyprianus, & plurimi Africa Episcopi. Pro qua sententia stabilenda Cyprianus coëgit tres Synodos in Africa, quarum meminit D. August. lib. 2. de Baptismo. cap. 9. & lib. 3. cap. 1. Idem postea cum pertinacia tenuere Donatistæ, & alij artic. 5. citati.

Catholica
negat.

Verum fide tenendum est, Baptismum ab hæreticis collatum, & alia Sacramenta, si nihil ex necessarijs desit, legitima esse. Hanc veritatem admittunt hæretici nostri temporis.

Probatum Primò, Ex vniuersalis Ecclesiæ traditione, & consuetudine, quæ vbique vsque ad tempora Agrippini perseverauit, qui primus cepit illam mutare, baptizatos ab hæreticis rebaptizans: vt docet Stephanus Papa epist. ad Cyprianum; & D. Augustinus lib. 2. de Baptismo contra Donatistas cap. 8. & Vincentius Lirinensis in suo Opusculo, vbi ait, *Primus omnium mortalium (scilicet Agrippinus) contra diuinum Canonem, contra vniuersalis Ecclesiæ regulam, contra sensum omnium sacerdotum, contra morem & instituta maiorum rebaptizandum esse conserbat*, scilicet baptizatum ab hæretico.

Concilia

Probatum Secundò, Ex Concilij. Nam statim post mortem Cypriani hæc veritas definita est in Concilio plenario, vt testatur D. August. multis locis, scilicet lib. 2. de Baptismo. cap. 3. 4. 5. 7. 9. quod Concilium videtur fuisse Nicænum, nam etiã Hieronymus in Dialogo cõtra Luciferianos sub finem, dicit Concilium Nicænum recepisse eos, qui ab hæresi redirent, singulos in suo gradu, præter Paulianistas, de quibus habemus in Canone 19. vbi Paulianistæ & Cataphryges iubentur rebaptizari, eò quod non vterentur legitima forma. Canone tamen 8. recipiuntur Nouatiani absque iteratione baptismi, quia scilicet legitimã formã vtebantur, et si essent hæretici. Idem probatur ex Concilio Arelateni I. can. 8. & Carthagi-

nensi I. can. 1. Denique ex Constantiensi scilicet 8. quatenus damnat Articulum 4. Wiclefi. Et ex Tridentino scilicet 7. can. 4.

Probatum Tertio Rationibus artic. 5. allatis. ^{Ratio} Præcipua ratio est, Quia Sacramenta habent efficaciam ex institutione & meritis Christi; vnde parum refert, qualis sit minister, siue fidem habeat siue non. Sicut enim Ministri merita non tribuunt Sacramento virtutem, ita nec de merita adimunt. Vide D. August. tractatu 5. & 6. in Ioannem.

Sed contra. Obijciuntur varia testimonia ex Scripturis, quæ refert & soluit D. Augustinus septem libris contra Donatistas, potissimum duobus posterioribus. Præcipua sunt ea, quæ probant, extra Ecclesiam non esse salutem: sicut nec extra Arcam Noë, quæ Ecclesiæ erat figura.

25
Extra Ecclesiam non est salus, & quomodo.

Respondeo, Qui est extra Ecclesiam, non potest saluari, sicut neque extra Arcam: tamen qui est in Ecclesia, fidem Ecclesiæ tenens, potest accipere ea per quæ saluatur, ab eo qui est extra Ecclesiam. Sicut si hæreticus alicui traderet Ecclesiæ doctrinam, illum faceret fidelem: ergo pari ratione, si traderet ei Ecclesiæ Sacramenta, faceret Christianum: non enim hæresis in illas functiones influit; sicut nec morbus Medici in curationes ægroti, quare nec vitiat eas.

Nec obstat; Quod sit vnum Baptisma; quia hæreticorum Baptisma, est Baptisma Christi. Vnum enim dicitur Baptisma, quia ab vno institutum & ab vno vim habet, cuius nomine in vna forma & materia celebratur, nec variatur pro meritis Ministrorum. Reliqua testimonia, si quid efficerent, non minùs probarent de Sacramentis, quæ conferuntur à malis Catholicis, quàm quæ ab hæreticis: vnde non minùs contra Cyprianum faciunt, quàm pro illo, qui per malos, si fideles sint, sentit conferri vera Sacramenta.

Vnum Baptisma, & quomodo.

ARTICVLVS X.

Utrum intentio recta Ministri requiratur ad perfectionem Sacramenti?

Hic Articulus intelligitur ex dictis Articulo 8.

Q V Æ S T I O L X V.

De Numero Sacramentorum.

In Quatuor Articulos diuisa.

ARTICVLVS I.

Utrum debeant esse septem Sacramenta Ecclesiæ?

1
Discrepantia
Hæretico-
rum.

Hæretici huius temporis in eo contumunt quod nolint esse septem Sacramenta; sed discrepant & à seipsis interdum, & alij ab alijs in statuendo numero Sacramentorum. Lutherus de Captiuitate Babyl.

fol. 65. Neganda mihi sunt septem Sacramenta, & pro tempore ponenda tria; Baptismus, Penitentia, Panis. Paulò post fol. 88. rigidè loquendo dicit tantum esse duo, Baptismum & Panem; quia hæc sola constant signis visibilibus, & habent diuinã promissionem. Penitentia autem caret signo visibili diuinitus instituto. Alibi, scilicet lib. ad Waldenses, dicit propriè & more Scripturæ loquendo esse tantum vnum, scilicet Baptismum. Philippus Melanthon in locis communibus anni 1522. ponit duo tantum, nec plura inueniri dicit apud Augusti-

Ccc iij Augusti-

Augustinum, scilicet Baptismum & Panem. Anno 1530. in Apologia confessionis Augustanae; tria; Baptismum, Panem, Absolutionem. Anno 1552. & 1558. in locis, quatuor; Baptismum, Panem, Absolutionem, Ordinem. Bucerus lib. 1. de Regno Christi c. 7. tria; Baptismum, Cenam, & Ordinem. Calvinus lib. 4. Instit. cap. 18. §. 19. & 20. tenet Baptismum & Cenam tantum. C. 19. §. 31. Ordine presbyterij recipit pro Sacramento. Et in c. 19. Actorum admittit Confirmationem tempore Apostolorum fuisse Sacramentum. Zuinglius lib. De vera & falsa religione cap. de Matrimonio, admittit Matrimonium esse Sacramentum, & illud ceteris preponit. Ibidem c. de Sacramentis ponit tantum duo; Baptismum & Cenam.

De hâc est, esse septem Sacramenta.
 Respondeo & Dico; Certum est de fide, Septem esse verè & propriè dicta Sacramenta nouæ legis, nec plura nec pauciora. Est definitum in Concilio Trident. sess. 7. can. 1. & Florentino in decreto vnionis Armenorum.

Ex Script.
 Probatur Primò, Ex Scripturis. De Baptismo quidè & Eucharistia Heretici nobiscum sentiunt. De Confirmatione dicitur Actor. 8. & 19. quòd Apostoli imponebant manus super eos. (scilicet baptizatos.) & accipiebant spiritum sanctum: vbi videmus signum externum, & gratiam Spiritus sancti; quæ duo requiruntur ad Sacramentum. De Absolutione & Pœnitentia, Ioannis 20. Quorum remissio peccata, remittuntur eis. De Ordine, 1. ad Timoth. 4. Noli negligere gratiam, quæ data est tibi per prophetiam, cum impositione manuum presbyterij. De extrema Vnctione, Iacobi 5. Infirmatur quis in vobis, &c. De Matrimonio; ad Ephes. 5. Sacramentum hoc magnum est &c.

Obijciunt Heretici: Nullibi in Scriptura dicuntur esse septem Sacramenta.

Responsio Hereticorum refellitur.
 Respondeo Primò, Nullibi etiã dicuntur esse duo, vel tria, vel quatuor, vt Heretici volunt. Secundò, Satis est, vt possint colligi ex varijs locis, in quibus fit horum mentio. Tertio, Etsi non possit omnino apertè conuinci ex Scripturis esse septem Sacramenta, non tamen ideò iste numerus est, negandus. Nam neque ex Scripturis vllò modo colligi potest numerus librorum Canonorum, & tamen Heretici etiam confidenter ponunt numerum certum eorum, vt patet manifestè in quatuor Euangelijs: nam de fide est esse quatuor Euangelia; & tamen hoc nullibi asseritur in Scriptura, neque ex ea colligi potest. Quarto denique, Dico ex Scriptura sumi multas coniecturas, ex quibus probabiliter colligi potest septenarius numerus Sacramentorum. Nam significatur hic numerus Prou. 9. per Septem columnas, quas Sapientia, scilicet Christus, excidit in domo Ecclesiæ; idque etiam secundum Calvinum, qui lib. 4. Instit. cap. 14. dicit, Sacramenta esse Fidei & Ecclesiastici edificij columnas. Similiter per Septem sigilla quæ vidit Ioannes Apoc. 5. nam vt etiam omnes heretici fatentur, Sacramenta sunt quedam sigilla. Item per Septem stellas, quas Filius hominis in dextera tenebat, Apoc. 2. nam per Sacramenta Christus Ecclesiam illuminat. Per Septem tubas, quas Angeli habent Apoc. 8. Angeli enim sunt Christi Apostoli, iuxta vaticinium Haie 52. v. 7. Quia pulchri super montes pedes annuntiantis & predicantis pacem: qui septem istis Sacramentis fidem propagarunt. Per septem oculos, quos vidit Zacharias c. 4. super lapidem, id est, Christum:

quia Sacramenta meritis Christi nituntur. Per septem lucernas, quibus constructum erat candelabrum templi: quia domus Dei, scilicet Ecclesia, septem Sacramentis illustratur. Per septem lotiones, quibus Naaman leprosus, id est, peccator, in Iordane, nempè in sanguine Christi, mundatus est à lepra. Per septem bucinas, quibus euerfa est Iericho, id est, ciuitas peccatorum. Per septem spicas plenas, quas vidit Pharao. Denique septem diebus, fiebat peccatorum expiatio & sanctificatio. Deut. 15. & 16. & Exodi 29. Hæ figuræ valde probabilem & rationi consentaneam faciunt hunc numerum Sacramentorum.

Probatur Secundò, Ex Concilij Florentino & Tridentino supra allatis. Antiquiora non habemus, quæ definiant hunc numerum; quia nondum fuerat hæresis quæ hoc directè negaret. Nam etiam Ioannes Hus, quem nostri Heretici ferè in omnibus sequuntur, apertè sensit esse septem Sacramenta, vt patet in Cõcilio Constantiensi sess. 16. art. 8. Accedit quòd in tota Ecclesia Catholica hic numerus semper fuerit seruatus, nec potest ostendi à quo Concilio, vel Pontifice fit introductus: quod est certissimum signum esse ex traditione Apostolica, iuxta regulam D. Augustini epist. 118. & lib. 4. de Bapt. c. 24. Idem docent omnes Doctores Scholastici.

Probatur Tertio, Ratione. Ratio à priori est, sola Christi voluntas. Possunt tamen adferri optimæ congruentiæ & coniecturæ, quibus ostendatur hunc numerum esse valde rationi consentaneum. Prior est, Quia Sacramentis formatur & perficitur Ecclesia, & vita spiritualis. Baptismo enim regeneramur in vitam spiritalem. Confirmatione, corroboramur & instrumur ad pugnam. Eucharistia, alimur in vita spirituali. Pœnitentiã, curamur à morbis spiritualibus. Extrema Vnctione, tolluntur reliquæ morborum spiritualium. Ordine, constituuntur Duces militiæ spiritualis. Matrimonio, propagatur Ecclesia secundum carnem. Secunda est, Quia Sacramenta respondent septem virtutibus: Baptismus, Fidei; extrema Vnctio, Spei; Eucharistia, Charitati; Ordo, Prudentiæ; Pœnitentia, Iustitiæ; Confirmatio, Fortitudini; & Matrimonium, Temperantiæ.

Obijciunt Heretici quedam testimonia Patrum. Primò, Calvinus lib. 4. Instit. c. 19. §. 12. dicit Augustinum tantum agnoscere duo Sacramenta, epistola 118. ad Ianuarium, vbi sic ait; Sacramentis numero paucissimis, obseruatione facillimis, significatione præstantissimis, Societate noui populi colligari; sicut est Baptismus & Communicatio corporis & sanguinis Domini, & si quid aliud in Scriptura Canonica commendatur.

Responsio; D. Augustinus si non existimasset esse alia præter hæc duo, non dixisset, Et si quid aliud &c. Deinde, non dixisset sicut est Baptismus & Communicatio, quasi exempli loco illa adferens: sed dixisset, Quæ sunt, Baptismus & Communicatio; nimirum enumerando omnia Sacramenta, quibus populi Christiani Societas colligatur. Deinde, ex alijs locis constat D. Augustinum sensisse esse plura Sacramenta, quàm duo vel tria. Nam Cõcione 1. in psal. 103. sic ait: Minus Sacramentorum, in Baptismo, in Eucharistia, in ceteris sanctis Sacramentis, quale minus est? Vnde patet Augustinum præter hæc duo, ponere aliquot alia. Deinde l. 5. de Baptismo c. 20. expressè numerat quatuor, dicens;

dicens; *Quomodo exaudit homicidam deprecantem vel super Aquam Baptismi, vel super Oleum, vel super Eucharistiam, vel super capita eorum quibus manus imponitur?* id est, qui absoluntur à peccatis. De extrema Vnctione vide eundem lib. 2. de Visitatione infirmorum c. 4. qui liber, etsi non constet omnino an sit Augustini, tamen non potest probari contrarium. De Matrimonio clarè lib. de Bono coniugali c. 7. 15. 18. & 24. ubi docet Matrimonium esse indissolubile, & non amitti per diuortium, quia est Sacramentum: sicut Ordo nõ amittitur, quia est Sacramentum. De Ordine c. 24. eiusdem libri & 1. de Bapt. cap. 1. ubi dicit Ordinem esse Sacramentum, sicut est Baptismus.

Secundò, Obijcit Kemnitius & alij Hæretici, Quòd Patres cùm sermonem de Sacramentis expresso instituerint, nunquam numerant Septem Sacramenta, neque tractant de septem, sed tantum de tribus vel duobus: vt Dionysius, Iustinus, Cyrillus Hierosolimitanus & Ambrosius.

Respondeo Primò, Istud argumentum est ab autoritate negatiuè, quo quiduis probari potest. Secundò, Illis Patribus non erat propositum tractare de omnibus Sacramentis, sed tantum de quibusdam quæ ad illorum propositum pertinebant. Dionysius Areop. lib. de Ecclesiastica Hierarchia tractat tantum de quatuor; nempe de Baptismo, Confirmatione, Eucharistia, Ordine: tamen epistola ad Demophilum meminit expressè Pœnitentiæ. Ratio est, Quia ipsius mens non erat agere de omnibus vel de solis Sacramentis: nam agit etiam de Vnctione mortuorum, & consecratione monachorum, quæ non sunt Sacramenta: sed tantum agit de illis in quibus maximè cernitur officium Pontificis, & functio hierarchica: vt patet ex initio libri. Cyrillus autem & Ambrosius & etiam Iustinus tantum agunt de illis Sacramentis quæ in initio recipi solent, quando aliquis cooptabatur in Ecclesiam: quæ sunt, Baptismus, Confirmatio & Eucharistia. Patet hoc ex præfationibus & initijs ipsorum librorum. Cyrillus enim Neophytos alloquens, dicit se velle tractare de ijs quæ iam experientia edocti fuerant. Et Ambrosius, *De Sacramentis*, inquit, *quæ accepistis, sermonem aduorior.* Vnde patet ex Patribus nullum esse testimonium quo vel in speciem hic numerus refellatur. Quamuis enim non numerent ex ordine septem Sacramenta tamen apud illos omnia varijs locis reperiuntur, vt fufius ostendetur cùm agemus de singulis.

ARTICVLVS II.

Vtrum Sacramenta conuenienter ordinentur secundum modum prædictum?

Docet hoc articulo hunc esse ordinem Sacramentorum: Baptismus, Confirmatio, Eucharistia, Pœnitentia, extrema Vnctio, Ordo, Matrimonium. Quo ordine etiam à Concil. Trident. sess. 7. can. 1. & à Florentino in Instructione Armenorum enumerantur. Vide D. Thomam. Hic solùm notandũ, hunc ordinem esse assignatũ iuxta ordinem procedendi, quo Ecclesiæ membra perficiuntur, primò in seipsis, deinde respectu aliorum.

ARTICVLVS III.

Vtrum Sacramentum Eucharistia sit potissimum?

Respondeo: Sacramentum Eucharistiæ esse præstantissimum. Est definitũ à Conc. Trident. sess. 13. c. 3. Et sess. 7. can. 3. definit Sacramenta non ita esse inter se paria, vt nulla ratione aliud alia sit dignius. Quod est contra, Caluinistas, qui volunt omnia Sacramenta esse paria, quia vbique par est verbi Dei dignitas, quo Sacramenta constant.

Ratio Conclusionis est, Quia Eucharistia continet ipsum fontem omnis gratiæ, cum tota plenitudine suorum meritum: reliqua Sacramenta tantum continent portionem quandam meritum Christi, & certam gratiæ mensuram. Deinde, reliqua Sacramenta consistunt in vfu & motione quadam transeunte; non enim sunt, nisi dum suscipiuntur: Eucharistia autem est Sacramentum permanens. Vnde à Dionysio c. 3. parte 1. de Ecclesiastica Hierarch. rectè vocatur *Τέλει τελεῶν*, id est, *Initiatio initiationum*, seu Sacramentum Sacramentorum. Adde duas alias rationes, quas habet D. Thomas. Itaque Tertia Ratio est, Quia reliqua Sacramenta ordinantur ad Eucharistiam, tamquam ad finem. Quarta est, Quia omnia Sacramenta in Eucharistia consummantur.

Quòd ad reliqua Sacramenta attinet: Notandum Primò, Singula habere quandam propriam excellentiã, quã cæteris præsent: nam Baptismus excedit effectu: dimittit enim peccatum originale & omnem pœnam. Confirmatio excellit gratiæ plenitudine, quæ datur ad fidei professionem. Pœnitentiã excellit quatenus excitat mortuos, & quia lapsus est vnicuius remedium. Extrema Vnctio excellit quatenus tollit reliquias peccatorum; & etiã interdum præstat effectu corporalem sanitatem vi Sacramenti. Ordo excellit dignitate Ministris, & quia hominem in sublimi gradu collocat. Matrimonium excellit ob significationem: significat enim duplicem Christi vnionem, hypostaticam nempe & charitatis.

Notandum Secundò, Cùm D. Thomas ait, *Extremam Vnctionem esse dispositionem ad Eucharistiã*, non velle ipsum dicere extremam Vnctionem necessariò præcedere, antequã Eucharistiæ sumamus viaticum: nam extremo loco solet Sacramentum extreme Vnctionis infirmis conferri. Sed hoc dicit propter effectu Sacramenti extreme Vnctionis, qui est, tollere reliquias peccatorum: quibus sublatis, homo reparatur ad actionem Christo coniunctiorem, qui proprius est Eucharistiæ effectus.

ARTICVLVS IV.

Vtrum omnia Sacramenta sint ad salutem necessaria?

Respondet D. Tho. Baptismus esse omnibus absolutè necessariũ: Pœnitentiam omnibus lapsis in peccatum mortiferum post Baptismus: Ordinem non singulis, sed Ecclesiæ. Reliqua autem Sacramenta non absolutè esse necessaria, sed vt cõmodiùs ad salutem perueniatur. De hoc plura cùm de singulis deinceps tractabimus.

Ccc liij DE

7
2. Obiectio, quòd Patres nunquam numerent septem Sacramenta.

Soluitur.

9
Quadruplex Ratio.

10
Singula Sacramenta propriam excellentiã.

11

12